

İstanbul Art News Magazine

İSTANBUL ART NEWS EKİDİR, HAZİRAN 2014, NO:5

Ebru Ceylan'ın objektifinden

NURİ BİLGE CEYLAN

"Bu gençler bize çok şey öğretti ve bazıları hayatlarını bir anlamda bizim için feda etti..."

#direngezi

15 yazardan 1 yılın değerlendirmesi

NURI BILGE CEYLAN: ' INSAN RUHU HAKKINDA MARSTAN DAHA AZ SEY ...

Yayın Adı : Istanbul Art News Magazine
İli : Istanbul

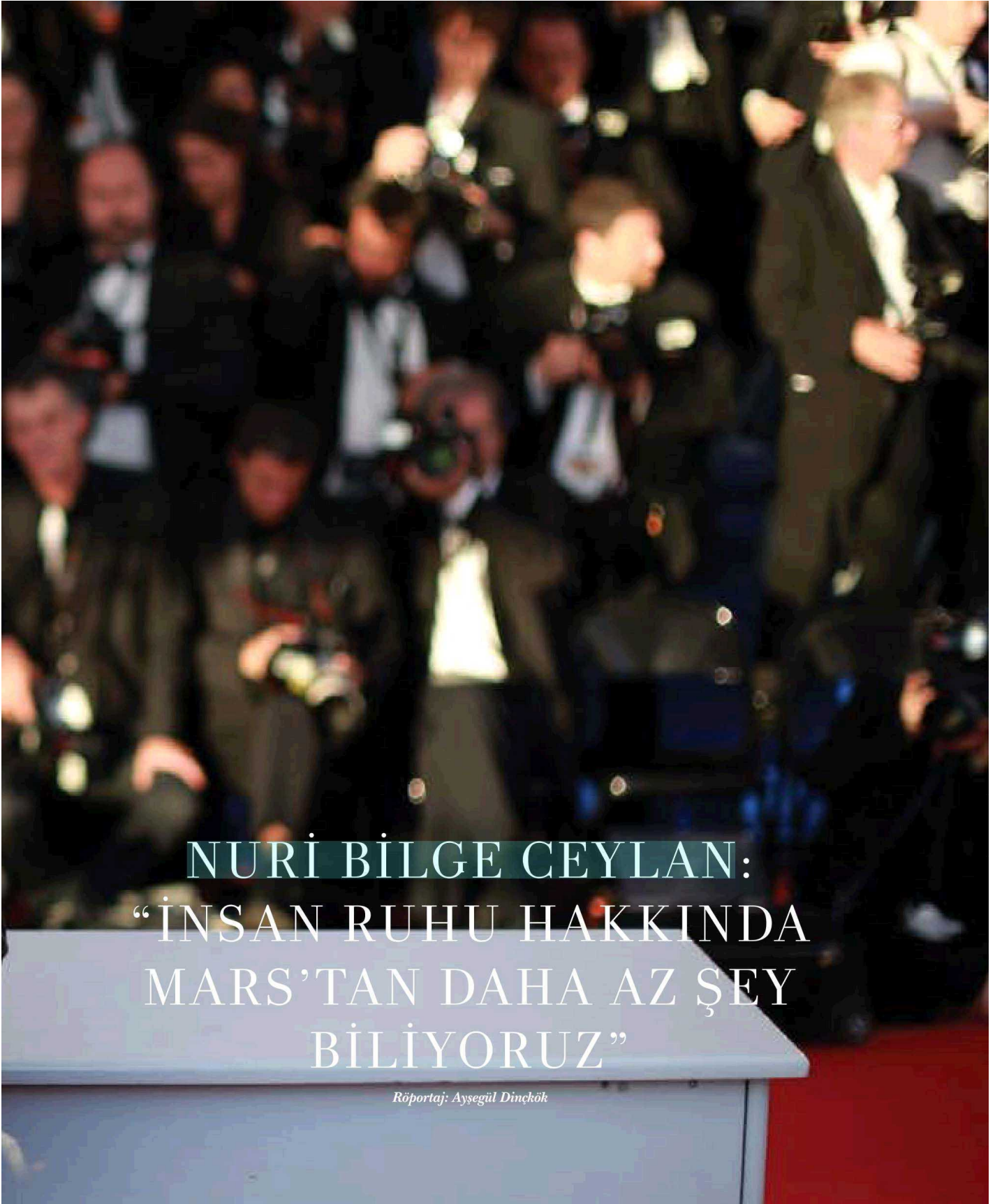
Sayfa : 14
Periyod : Özel Ek

Tarih : 01.06.2014
Tiraj : 0

1/8

IstanbulArtNewsMagazine

NURİ BİLGE CEYLAN:
“İNSAN RUHU HAKKINDA
MARS'TAN DAHA AZ ŞEY
BİLİYORUZ”

Röportaj: Aysegül Dinçök

Film bitti, jenerik aktı. Ağzına kadar dolu salonda çıt çıkmıyor. Hepimizin karnında bir yumruk, kalakalıyoruz. Derken ön sıralardan birileri ayağa kalkıyor, "Bravo". Onu arka sıralardan kalkanlar takip ediyor ve kendimi ayakta buluyorum. Üç saat onaltı dakika arkama yaslanmamış olduğumu fark ediyorum. Karnımda yumruk, belim tutuk, "Bravo" diye bağırmaya başlıyorum, "Bravo"...

Nuri Bilge alkışlar devam ettiği için ayağa kalkmak zorunda kalıyor. Oyuncuların yüzlerinde heyecanla karsık bir sevinç, Nuri Bilge'nin yüzünde bir tatmin, ama yine de tatl bir çekingenlikle el sallıyorlar tüm salona oldukları yerden. Balkondakileri, en öndekileri, en arkadakileri, sağda oturanları, solda oturanları, adeta kimseyi kaçırmadan selamlamak istiyor Nuri Bilge Ceylan. Herkesi büyüledi, şimdi de dokunmak istiyor, belli.

Sinemadan çıktıktan sonra bir müddet peşlerinden gidiyoruz. Onları bekleyen arabanın önünde imza isteyenler, birlikte fotoğraf çekirmek isteyenler toplanmış. Genç oyuncu Melisa Sözen'in yüzü mutluluktan kızarmış, koca gözleri pırıl pırıl bakıyor. Demet Akbağ, Haluk Bilginer saygı ve sevgiyle el sallayarak biniyorlar arabalarına; yolları sonuçlar açıklanuncaya kadar uzun...

Filmi birlikte izlediğim eşimle gece boyu ve hatta ertesi sabah kahvaltıda bile Kış Uykusu'nu konuşuyoruz. Bu onun ilk Nuri Bilge Ceylan filmi, ilk deneyim. "Farklı bir yerdesin" diyorum. Diğer filmleriyle neredeyse alakası yok Kış Uykusu'nun. Aslına bakarsanız biraz çekinmişim başta, ama o da çok etkilendi filmden, karakterlerden. Uzun uzun konuşuyoruz, tekrar içine giriyoruz filmi. Fark ediyorum ki o da kopamamış henüz tam. Filmdeki diyalogları birbirimize tekrarlıyoruz. Ne, neden, nasıl gibi sorular soruyoruz. Bayağı bir film eleştirmenliğine soyunuyoruz kendimizce.

Basın toplantısına katılmak üzere festival alanı-

Üç saat onaltı dakika arkama yaslanmamış olduğumu fark ediyorum. Karnımda yumruk, belim tutuk, "Bravo" diye bağırmaya başlıyorum, "Bravo"...

na gittiğimde yapımcı, yönetmen ve oyuncuların Türk pavyonunda buluyorum. Makyajsız, günlük giysileri içinde; artık kendileri olmuşlar. Kış Uykusu dünde kalmış. Filmin atmosferinden çıkmış, bugünü, zamanı oynuyorlar artık. Ülkeden haberler maalesef çok acı. Dün filmin gala heyecanıyla bastırılan duygular bugün kahve çay ve sigara eşliğinde herkesin dilinde.

Banu Zeytinoğlu "Gel seni Nuri Bilge'yle tanıştırayım" diye elimden çekiyor. Türk pavyonu deniz kıyısında. Kumun üzerinde bir masada yüzü denize dönük, elinde plastik bir bardak, içinde çay, oturuyor Bilge (eşi ve dostları ona Bilge diyorlar). Fotoğraflarında ve söyleşilerinde gördüğüm -aşık değil ama- ciddi yüz... Elim sıkılmak için bana dönüp ayağa kalkmaya çalışıyor. Heyecanla omzundan tutup "Tebrikler, muhteşemdi" diyorum ve ekliyorum "Acaba ben size "bizi" anlatmış mıydım?" Gülüyor. Banu bizi tanıştıyor. "Söyleşimiz ne zaman?" diye soruyor.

Biliyorum ki İstanbul'da olsak saatler sürecektir bir sohbet yaparız. Burada zaman gerçekten karaborsada satılıyor. Binbir zorlukla yirmi dakikalık bir söyleşi sözü almışım, şanslıyım.

Hep birlikte basın toplantısı için bizi pavyondan

IstanbulArtNewsMagazine

almalarını bekliyoruz. Oyuncular tebriklerini kabul ediyorlar, son derece sıcak ve samimi bir ortam hakim içeriye.

Cannes hiçbir yere benzemiyor. "Sinema dünyasının asıl kalbi burada atıyor diyor bilenler, meslekten olanlar. Gösterimden sonra kısaca selamlaştığım Belçim Bilgin, "O dakikalarda süren alkışı bile hesaplar burada jüri" demişti.

Tek sıra halinde basın toplantısına doğru yola çıkıyoruz. Herkesin boynunda giriş kartları, kimlikler. Görevliler kus uçurtmuyor. Her şey hakikaten dakikası dakikasına hesaplanmış. Labirent gibi bir yerlerden geçip festivalin bambaşka bir tarafına geliyoruz. Bir binanın kenarında bekliyoruz, içeriden Türkçe sesler geliyor. Aramızdan biri "Filmin ikinci gösterimi şimdi" diyor. Tüm biletler günler öncesinden satılmış, ne mutlu bize!

Nuri Bilge'nin yakasında Soma'da yaşananlar için siyah kurdele var. Salma Hayek bana kurdelenin ne ifade ettiğini soruyor. Ülkece yaşadığımız acıyı anlatmaya çalışıyorum. "Benim de bir Türk arkadaşım var diyor, "Akın, Fatih Akın." Sonra da "Bol şans Türkiye" diyerek yanımızdan ayrılıyor.

Az ileride ancak yarısını görebildiğimiz bir alandan bağışmalar duyuyoruz. Orası özel fotoğraf çekim alanıymış, Salma Hayek fotoğrafcılara poz veriyor. Çekimi bittikten sonra bizim grubun yanına geliyor. Nuri Bilge'nin ve basın toplantısına katılacakların yakalarında Soma'da yaşananlar için siyah kurdele var. Salma bana dönüp kurdelenin ne ifade ettiğini soruyor. Kısaca, ülkece yaşadığımız acıyı anlatmaya çalışıyorum. "Benim de bir Türk arkadaşım var diyor, "Akın, Fatih Akın." Sonra da "Bol şans Türkiye" diyerek yanımızdan ayrılıyor.

Bizim ekiptekiler bir gün önce de #soma yazılı plakalar ile orada poz vermişlerdi, dünyanın dikkatini ülkemizde olup bitene çekmek için. Bu nasıl bir dünya? Boyalı bir hayal dünyası yaratırken bir yandan insana insanlığını hatırlatmak. İşte aslolan da bu olmalı. Nuri Bilge'nin söylediği gibi, sanat insanların içine bazı duyguları enjekte etmeli. Sanatçının görevi de bu şırıngadaki ilacın dozunu ayarlamak olsa gerek.

Kış Uykusu ekibi basın toplantısı öncesi bir TV kanalı için çekime katılıyorlar. Biz yerlerimize oturup onların salonu girişini bekliyoruz.

Dünyanın çeşitli ülkelerinden gelmiş bir salon dolusu basın mensubuyuz. Onlar da kırk dakika boyunca karşımıza geçip soruları yanıtılıyorlar. Basın toplantısı sırasında insanın insana ne kadar yabancı olduğunu "İnsan ruhu hakkında Mars'tan daha az şey biliyoruz" sözleriyle dile getiriyor Nuri Bilge. Böylesine bir çeşitliliği düşününce gayet yerinde bir saptama.

Daha sonraki iki gün için ekipte beraber olma fırsatı elde ediyorum. Filmde emeği geçenlerden, filmi izleyenlerden söyleşim için tüyo almaya çalışıyorum.

Buraya gelmeden çalışma odamın kapısına "İtinayla Nuri Bilge Ceylan filmleri izlenir" yazmıştım bölünmeden iyice konsantre olabilmek için. Oturmuş tüm yazıların okumuş, tüm söyleşilerini seyretmişim. Gözümünden kaçan bir nokta kalmayın, söyleşiyi öyle yapayım diye. Fakat bütün çalışmam, tüm hazırlığım

çöpe gitti filmi izledikten sonra. İzlediklerim yanıma kar kaldı, o başka...

Kış Uykusu bambaşka bir Nuri Bilge Ceylan filmi, adeta bir milat. Belki bundan sonra kendisi de Kış Uykusu öncesi ve sonrası olarak ayrılacak filmlerini.

Bir Nuri Bilge Ceylan filmi gibi başladı film. Elimizden tutup bir tiyatroya itti sanki ve sonrasında iki saat orda öylece kaldık. Dışarı çıktığımızda klasik Nuri Bilge Ceylan filmlerinden görüntülerle nerede olduğumuzu şaşırması bizlere yerimizi hatırlattı.

Filmin içeriği hakkında çok şey yazıldı çizildi. En can alıcı sahnelere fazla değinmeden bahsetmem gerekirse, filmin üç baş karakteri öylesine gerçek hayattan kişiler ki, izleyiciyi kolayca konunun içine alıyolar.

Filmi birlikte izlediğimiz benden yaşça küçük bir dostum "Belki ben de bir on sene sonra kendimle özdeşleştirebilirim, şimdi uzak olan bu karakterleri" diyor. Evet, filmde hayat var, yaşanmışlık var, sorgulanan ilişkiler ve kendi kendisiyle yüzleşmeler var. Çok samimi, acaba mı dedirtmeyen, yalın yüzleşmeler... "Seyirci kendine tanıdık gelen şeyleri hikayenin içinden kendi cımbızlasın" diyor ve ekliyor "Eğer bazı sahnelerde istemeden duygularda yönlendirme yaptıysam, bu hoşuma gitmez. Yorum açılıyorsa kalsın, ucu açık olsun".

Severim ucu açık hikayeleri. Film izledikten iki gün sonra yapımcı Zeynep Özbatur Atakan ve Ebru Ceylan ile konuşurken, "Acaba Aydın n'apıyordu şimdi, yazabilmis midir iki satır daha" dedim, güldük.

Belli ki hepimiz içindeyiz filmin, içimizdeki Aydın'lar, Nihal'ler, Necla'lar yüzleşmelerini sürdürüyorlar, sessiz ve derinden.

Filmin -istenirse- siyasi noktalara çekilebilecek sahneleri, diyalogları da var. Basın toplantısında buna dair sorular sorulduğunda Nuri Bilge Ceylan konu hakkındaki düşüncelerine açıklık getiriyor; kendi görevinin veya bir sanatçının işinin gazetecilik yaparak gündem kovalamak olmaması gerektiğini söylüyor.

Tabii ki film herkesin kendi süzgecinden geçecek. Herkes farklı yorumlayacak, buna şüphe yok. Ama gönderme yapmak gibi bir niyetinin olmadığını üzerine basa basa vurguluyor yönetmen.

İstanbulArtNewsMagazine

"Ebru ile yazdığımız diyalogların fazla değişmesini istemiyorduk. Bu yüzden yazdığımız şeyi tümüyle ağızlarına oturtabilecek çok yetenekli oyunculara ihtiyacımız vardı."

Ben filmde Nuri Bilge Ceylan'ın filmciliğinin fotoğrafçılığının yanı sıra filozof ve psikolog kimliklerini de çok sık gözlemledim.

Böylesine teatral ve Çehovien bir hikayede tabii ki en profesyonel oyunculara gereksinim duymuş. Kendi ifadesiyle "Ancak gerçek profesyoneller o lafları ağızlarına oturtabilirlerdi" diyor. Haluk Bilginer'e sorarsanız, o da Nuri Bilge Ceylan'ın bir oyuncudan daha fazla oyun gücü olduğunu vurguluyor ve ekliyor: "Ne istediğini bu kadar iyi bilen ve onun kadar iyi ifade edip komünike eden bir yönetmenle çalışmak müthişti, ona bana bu imkanı verdiği için teşekkür ederim."

Demet Akbağ ise tiyatrocılıktan prova ve ezber alışık oldukları için neredeyse yirmi dakikalığı bulan diyalogları hiç kesintisiz yapabildiklerini söylüyor. Yönetmenin kendisine, karakterini çeşitli şekilde yorumlamasını söylediğini, bunların her birini çektiklerini ve sonradan filme eklenecek bölümlere Nuri Bilge Ceylan'ın karar verdiğini söylüyor. "Uzun uzun zevkle oynadık da oynadık" diyor. Şaka değil tam 200 saat çekim yapmış Nuri Bilge ve bunun sadece 3 saat 16 dakikasını kullanmış. Verilen emegi bir düşünün! Ebru Ceylan festival komitesinin önce bu uzunlukta bir filmi kabul etmediğini, kendilerinin de filmi kısaltmaya hiç niyetlerinin olmadığını belirttiklerini söylüyor. "Bir yerinden azıcık bile kesmek filmin bütününe bozmak demekti, hiç yanaşmadık kısaltma fikrine," diye devam ediyor Ebru. Ben de fark etmedik bile geçen zamanın uzunluğunu diye düşünüyorum.

Normalde bir film çekilirken yönetmen "X bölüme kadar tamam, şimdi ondan sonrasını çekeceğiz" demiş. Kış Uykusu'nda durum böyle olmamış. Yönetmeni

tatmin etmeyen sahneler tümüyle baştan çekilmiş. Görüntü yönetmeni Gökhan Tiryaki, "Oyuncular karakterlerini o kadar sevdiler ve içine girdiler ki, kesmek istemeden oynadılar, bıkmadan, dinlenmeden. Tuvalet molasını bile çekim öncesi yapıyorlardı oyunun, sahnenin büyüsunü bozmamak için" diye anlatıyor.

Durup düşünüyorum. Gökhan bunları anlatırken, "Neresindeyim filmin?" Necla kocasına mı dönsün? Nihal susup otursun mu? İsmail içmeye devam mı etsin? Ya o Hidayet, ah ya o Hidayet! Herkesin omzu başında sandığı o yağcı ama işe yaramaz Hidayet... Onlar ki küçük kasabaların hakimi, onlar ki kraldan çok kralçılar. İşte bu alt üst sınıflanmasında pastanın kremasını yiyen görünmez kişiler. Nasıl da güzel gözümüze soktu Nuri Bilge Ceylan onları. O zengin - fakir arasındaki sözde helalleşmelerin ardından okunan belalar; Al sana imam! Ne çabuk seyirtti yüzü... Maalesef hayatın gerçeği bu, bu sistem bütün dünyada böyle, aşağıdakiler ve yukarıdakiler... Bir araya gelmeye çalışsalar da birliktelikleri altında hiç de inandırıcı değil.

Belki Nuri Bilge Ceylan bunları hiç böyle düşünmedi filmi kurgularken, ben bu şekilde okuyorum. Şu da bir gerçek ki bazen manevi yaralarımızı ve boşluklarımızı başkalarına destek olarak kapayabileceğimizi düşünmüyoruz. Nihal'in de yanlıgısı buydu.

Öğretmen Levent; küçücük girdin sahneye ve bir dev olarak damgamı vurdu o geceki içki masasına. Hepimiz gibi konuştun, kekelediğin için uzun yıllar konuşamamışsın ya, sat anasını, aldın öcünü hayattan ve Aydın'dan o akşam. Ama Aydın bu yönetmen gibi, Nuri Bilge Ceylan gibi nuh diyor peygamber demiyor, son söz mutlaka onun olacak!!!

Filme bir Aydın olup giriyorum derken Necla'laştığımı fark ediyorum, ama sanırım Nihal'e yakınlım en çok. Aramızdaki yaş farkına rağmen Nihal'in ne hissettiğini çok iyi anlayabiliyorum.

Söyleşi günü erkenden Türk pavyonundayım. Burada işler çok ciddi, ara veren yanıyor. Görevliler arasında bir Vanessa var ki onu geçmek imkansız Nuri Bilge Ceylan'a ulaşmak için.

Ben erken geldim, olsun sıramı beklerim. Söyleşi için herkesin yirmi dakikası var. Benden önce ve sonra hep yabancı basın var sırada. TV çekimi, toptu söyleşiler vs. derken kahvaltı bile etmeden başlamış güne Nuri Bilge Ceylan, hiç yakınmıyor. Konsantre olmaya çalışıyorum. Etrafımdakiler benden çok deneyimli. "Hazır mısın?" diyor Yekta Kopan.

"Çalıştın mı Ayşegül bu snava?" diyorlar gibi geliyor bana. Evet hazırım, içime sindirdim, içselleştirdim ve hazırım. "Hadi gelin dışarıya" diyor Nuri Bilge Ceylan sıram geldiğinde. Bir gün önce süt liman olan deniz alabora, meşhur mistral başlamış, olsun ne çıkar. Rüzgar saçlarını dağıtıyor.

Ebru Ceylan söyleşi karemini çekecek, "Hadi bakın bana, gülümseyin" diyor ve saat tıklamaya başlıyor.

Öylesine gerçek ki Nuri Bilge Ceylan, mekanize olmuş bir şekilde sorularını yanıtlasa da içten içe aslında tüm bunları tekrar tekrar yaşamaktan haz duyduğunu hissediyorum. Bu, sesine de yansıyor...

Üç saatlik film boyunca bizi önce bir Nuri Bilge filmiyle karşıladınız, sonra bir tiyatroya soktunuz ve en sonunda da tekrar kendi filminizle bitirdiniz. Neden tiyatro değil de sinema?

Evet (gülerek), aslında o kadar da fark etmez. Kader beni sinemaya sürükledi diyelim. Zaten bu filmde biraz tiyatro-sinema karışık yapmak istedim. Birkaç Çehov kısa öyküsünden yola çıktık, senaryo sürecinde dallamp budaklandı, birbirinden farklı yaş ve konumlarda, çeşitli sosyal statülerde karakterlerin bir arada olduğu bir senaryoya dönüştü gitti. Böylelikle biz de birçok konuya ve duyguya girme fırsatı bulduk. Sadece diyalogların çok olması değil, zaman zaman biraz edebi oluşu konusunda da kaygılarımız yoktu diyemem, bunun sinemada çalışmayabileceği düşüncesi vardı biraz ama ben yine de bir şekilde bunu denemek istedim. Baştan beri bu filmin havasının biraz öyle olmasını istiyordum. Bu kadar fazla diyalogun olduğu bir filmde biraz teatral bir havanın, edebi bir hazın monotonluğu kırabileceğini düşündüm belki. Bu yolla filmin kendine has bir dünyası olabileceğini düşündüm belki.

Genelde romanlar ve tiyatro oyunları sonradan film haline getirilir. Bence Kış Uykusu çok iyi bir tiyatro eseri olarak sahnelenebilir. Ne düşünüyorsunuz bununla ilgili?

Bu zaman zaman bizim de aklımızdan geçmiyor değil. Filmin gerçekten de kolaylıkla tiyatroya uyarlanabilecek bir konusu ve yapısı var. Hatta akşam oyuncularla aramızda bunun şaka yollu bir sohbeti de oldu, aynı oyuncularla böyle bir şey yapsak nasıl olur falan diye. Bu kadar diyaloglu bir film çekmek benim için de çok hazırlık gerektiren farklı bir deneyim oldu. Özellikle kasting çalışmasının tamamen buna göre yapılması gerekiyordu. Ebru ile yazdığımız diyalogların fazla değişmesini istemiyorduk. Bu yüzden yazdığımız şeyi tümüyle ağızlarına oturtabilecek çok yetenekli oyunculara ihtiyacımız vardı. Kış mevsimi olduğu için oyuncuların çoğunun çoğunun dizileri veya başka meşguliyetleri vardı. Biraz zorlu bir süreç olduysa da, büyük ölçüde istediğimiz oyuncularla çalışmayı başardık diyebilirim.

"Bu kadar fazla diyalogun olduğu bir filmde biraz teatral bir havanın, edebi bir hazın monotonluğu kırabileceğini düşündüm belki. Bu yolla filmin kendine has bir dünyası olabileceğini düşündüm belki."

Bu filmde sanyorum ilk defa hareketli kamera kullandınız. Bunun filme nasıl bir etkisi oldu?

Aslında Bir Zamanlar Anadolu'da da hareketli kamera kullandım ama hareketleri çok belirgin değildi. Bunda da gerçik çok belirgin değil. Kamera hareketini belirli bir ahlak içerisinde kalmak şartıyla sevmeye başladım, kafam da yavaş yavaş o şekilde çalışmaya başladı. Kamerayı bir ray üzerinde hareket ettirebilmek için ekibin biraz kalabalıklaşması ve çekim sü-

rulerinin yine de biraz artması gerekiyor. Bütçenin epey küçük olduğu ilk dönem filmlerinde o nedenle bu zaten bir seçenek bile olamıyordu. Şimdi bütçelerimiz büyüyor bu imkanlar ortaya çıkınca zihnim o yönde de çalışmaya, fikirler üretmeye başladı. İç mekanlarda duyguyu biraz daha iyi verebilmek için, bazen hissedilmeyecek kadar yavaş, küçük kamera hareketlerine başvurduğum. Bu filmimde sanki filmin stili denebilecek niteliklerini biraz daha görünmez kilmaya, onun yerine duyguyu ortaya çıkarmaya odaklandığımı, bunun için de sinemanın anlatım araçları yelpazesini biraz daha genişletmeye yeltendiğimi zannediyorum. Çünkü bu kez duygu yeterince ortaya çıkarılmıyorsa, hele de bu kadar uzun haliyle filmin hiçbir seviyede çalışmayacağını düşünüyordum.

Teknik olarak sizi özellikle zorlayan bir şey oldu mu bu filmde?

Hayır olmadı. Çok deneyimli, iyi bir ekiple çalıştığımı söyleyebilirim. Bazı odalar için stüdyo kullandık, ki bu da bizi çok rahatlatı. Bu noktada sanat yönetmenimiz Gamze Kuş'un harika bir iş çıkardığını söyleyebilirim. İlk defa stüdyo kullandım. Benim çalışma tarzıma çok uygun bir şeymiş. Işığı istediğiniz gibi kontrol edebiliyor, istediğiniz gibi gölgeler yaratabiliyorsunuz. Eski günlerimde şimdi gereksiz olduğunu anladığım takıntılarım vardı, mekanlar doğal olacak, ışık doğal olacak, oyuncular amatör olacak vs. Şimdi ise meselenin ortaya çıkarılabilmesi için her şeyin hizmete koşulabileceği ve hatta belli bir hayat duygusuna veya hayalde canlanan belli bir gerçeğe ulaşmak için gerekirse bu hayata ait olmayan başka bir dünya yaratılabileceğini düşünüyorum. Yalnız söylemeliyim ki, ahlaki kriterlerim azalmış değil, tam tersine gidecek artıyor belki. Ama bunlar daha çok ortaya çıkan sonuçla ilgili, yöntemle ilgili değil.

Ve müziğin duygulara koltuk değneği olduğu sözü geliyor aklıma. Kış Uykusu'nda bu etkiyi öğeden de destek almış. Onu da soruyorum.

Bir de müzik girdi işin içine. Müzik sanki o karakterlerin hareketlerini ve kişilik özelliklerini vurgulamak için seçilmişti. Ben seyirci olarak böyle algıladım. Siz

20

RÖPORTAJ

nasıl kullandınız müziği?

Daha çok yeni bir karakter tanıtırken, tema değişimlerinde, ya da sahne değişimlerinde kullanmaya çalıştık müziği. Bu tarz müzik kullanımı daha önce de yapmadığım bir şey değil. Mayıs Sıkıntısı ve Kasaba'da da benzer bir müzik kullanımı var. Schubert'in sonatını vazgeçilmez kılan, bütün sonat boyunca aynı tema tekrarlanıyor ama her seferinde birtakım küçük varyasyonlarla. Böylece film boyunca sadece tek bir müzik, tek bir tema kullanmış olduk. Ama aynı zamanda kullandığımız aynı şey değildi. Bir de müzik kısa sürelerle girip çıktığı için kendisini çok kısa sürede hissettiren bir müzik olması gerekiyordu. Özellikle Brendel yorumunu almak için de epey uğraştık.

“Mevsimleri Tanrı'nın en güzel buluşlarından biri olarak görüyorum. Dört mevsimi doya doya yaşayan bir ülkede yaşamaktan da büyük bir mutluluk duyuyorum, çünkü insan hangi düşüncenin altında ezilirse ezilsin, yine de mevsimlerin değişimi insanı hep yeni bir hayat başlıyormuşçasına hayata bağlıyor.”

Filmlerinizde hep karamsar, başarısız insanlar ve sonbahar/kış etkileri kullandınız. Bizleri hayatın gerçekleri ile mi yüzleştirmeye çalışıyorsunuz?

Hayatın gerçeği dediğimiz şey herkese göre farklıdır. Herkes hayatı başka şekilde görür. Bunlar benim gözüme görünürler. Burada kış mevsimine özellikle izolasyon açısından ihtiyacım vardı. Daha çok turistin olduğu, çok çalışacakları ve yoğun olacakları yaz mevsiminde bu hesaplaşmaları yaşatmak daha zor olacaktı. Oysa insanın yapacak şeyi azaldığında kendi kendine kalır, iç dünyası ayaklanır. İç konuşmaların artıp, onların dile döktüğü bir dönem gerekiyordu bu karakterleri hesaplaşmaya sokmak için. Bir de tabii karın başlamasının vs hep bir önemi var karakterlerin belirli dönemlerine denk gelmesi bakımından. Ben mevsimleri Tanrı'nın en güzel buluşlarından biri olarak görüyorum. Dört mevsimi doya doya yaşayan bir ülkede yaşamaktan da büyük bir mutluluk duyuyorum, çünkü insan hangi düşüncenin altında ezilirse ezilsin, yine de mevsimlerin değişimi insanı hep yeni bir hayat başlıyormuşçasına hayata bağlıyor. Kar yağışını Aydın'ın gidişine denk getirmek başından beri benim için önemliydi. Evinden ayrılıp gitmeye karar veren bir insana ne olursa olsun yine de dünya eskisinden farklı görünür. Bu hissedışı seyirci için de belirginleştirecek bir görsellik iyi olur diye düşündük.

Vanessa "Son beş dakika" diye eliyle işaret ettiği zaman daha öğrenmek istediğim ne çok şey vardı aslında. Ama yarış zamana karşı, son soruları yöneltiyorum sabırlı "Bilge"ye.

Filmin en hareketli sahneleri atlı sahnelerdi. Benim için hiç unutulamayacak sahnelerden biri atın kementle suyun dışına çıkarıldığı ve bunu tam kadr olarak sahneye yansıttığımız sahnelerdi. Sanki Melisa'nın gözleriyle at aynıydı. At bir şeyin simgesi mi?

Değil ama böyle sahnelerin öyle okunabilecek sahneler olmasını da anlıyorum. Kapadokya bildiğiniz gibi aslında "güzel atlar ülkesi" demek. Atçılık yaygın. Bunlar bazen yaşlanınca doğaya salınıyor, doğada vahşi yaşarken yeniden ürüyorlar falan. Hiç insan eli

İstanbulArtNewsMagazine

Fotoğraf: Ebru Ceylan

değmemiş bir nesil oluşuyor. Bunlar hiç insan eli değmemiş, kırlarda özgür yaşayan atlar. Bunları yakalayıp yular geçirmeye kalktığımızda doğal olarak kurtulmak için ölesiye çırpınıyorlar. Tıpkı benzer bir durum başına geldiğinde insanoglunun da çırpınması gibi.

Her zaman diyorsunuz ki "Filmlerim, izleyicilerime mektuplardır." Bu filmi de öyle görüyor musunuz? Bize bir mektup mu yolladınız?

Ben seyircilerden çok karanlığa yazılmış mektuplar olduğunu söylemişim. Denize bırakılmış bir şişe gibi bir şey. Artık ordan onu kim, nasıl çekip çıkarıp alırsa. Az önce Fransız bir gazeteciyle röportaj yaptım. Bundan önceki filmlerimden nefret ederdi; hep bir yıldız, iki yıldız verirdi. Ama bu kez "çok etkilendim" diyor. "Neden böyle oldu" diye de bana soruyor? "Ne bileyim ben" dedim. Kimin neyi neden beğeneceğini, neden sinir olacağı o kadar muğlak ve küçük nedenlere bağlı ki. Onun için bunları planlamadan ve düşünmeden yapacağını yapmak lazım. Belki de sinema yapmanın en güzel tarafı bu. Bu bilinmezlik, bu muğlaklık, bu belirsizlik. Yapılan işi daha dış geçirilmez, daha boyutlu ve daha heyecanlı kılıyor.

Bazı öyküler sizi kanırtır, size uzaktır ama orada o kişiymişcesine yaşarsınız okuduklarınızı, izlediklerinizi. Benim *Nuri Bilge Ceylan* filmleriyle ilişkim böyle olmuştur. Belki doğru bir sıralamayla izlemedim tüm filmlerini, ama tüm filmleri defalarca izledim. Kasaba'da seslendirmeye takmıştım mesela; ki bu kez basın toplantısında kendisi de bu seslendirmenin nedenlerini anlattı, ona da dertmiş meğer. Eldeki imkanlar buna izin vermiş. Daha sonraları tabii ki kasabalı birinin yerine kendimi koymam yapay kalırdı. "Neyi içselleştirdin?" diyecek olursanız, o kişiler ve yaşanan olaylar aslında evenseldi. Köyü, kasabası, şehri, zamanı olmayan, insanın tabii

"Az önce Fransız bir gazeteciyle röportaj yaptım. Bundan önceki filmlerimden nefret ederdi; hep bir yıldız, iki yıldız verirdi. Ama bu kez "çok etkilendim" diyor. "Neden böyle oldu" diye de bana soruyor? "Ne bileyim ben" dedim. Kimin neyi neden beğeneceğini, neden sinir olacağı o kadar muğlak ve küçük nedenlere bağlı ki."

atında var olan duyguları. *Nuri Bilge Ceylan* da öyle diyor *Kış Uykusu*'nun bazı siyasi zamanlamalarla çatışması için. "Ben bunları yazarken, çekerken, politik gönderme veya mesaj hesaplamaları yapmadım, ama maalesef dünya döndükçe ve bazı gerçekler değişmediği, kuvvete tapıldıkça, özür dileyen "zayıf" addedildikçe devran böyle dönecek" diyor. Aydın kendi küçük dünyasında, yönetmen tarafından tikildiği ininde dönüp dolaştıkça, çarpacağı gerçekleri bunlar hayatın. İnsan nerede yaşıyor olursa olsun, hayatın gerçekleri ile farklı boyutlarda kaçınılmaz bir şekilde yüzleşecek.

Kendini kral sanan Aydın'ın dünyada hiçbir seyden haberi olmadığı gerçeği, kendisinden yaşça büyük ama paralı ve eğitilmiş biriyle evlenmiş mutsuz Nihal'in gerçeği ve kendi gerçeklerinden kaçıp baba evine sığınmış Necla'nın umutsuzlukları... Hepimizin yakınında bir gerçeği var bütün bunların. Derken o atlar, ah o atlar, benim için özgürlüğün timsali, canım atlar. Onlara sallanan kementler ve yaka-

landıklarındaki acılı bakışları...

"Ben sizlerde neler gördüm, bir bilseniz..."

Seyretmeye doyamadığımız *Kapadokya* manzarasından neler kaldı aklımda... Filmin *Kapadokya*'da çekildiğini duyduğumda meşhur *Nuri Bilge Ceylan* karelerini bol bol görürüz sanmıştım. Sakınmış *Nuri Bilge Ceylan*, istememiş o güzellikleri seyredirken asıl meseleyi kaçırılm. Ama bir sahne var ki, Aydın'ın ana-babasının mezarını ziyaret ettiğinde arkadan görüldüğü, iste yalnız o kareye değmiş zaten filme verilen onca emek. Yazsam daha sayfalarca yazarım da, ben ne jüriyim, ne film eleştirmeni. *Kış Uykusu*'ndan bana kalanlar, yani aslında ezberlediklerimiz bunlar.

Ayrılmadan Ebru'ya, "İsmail'in evinde duvarda asılı havlu" diyorum, hani o Nihal'le aynı karede tam kadraj gördüğümüz kırtı, renkli havlu; onunla benim anladığım "seyi" mi vurgulamak istedi usta? Gülerek "Siz de çok dikkatlisiniz" diyor.

Acaba?

Dipnot: Ve dergide son hazırlıklar yapılırken haber geliyor: "Kazandık!" O kadar hasretiz ki iyi habere, hemen çoğullaştırarak "Kazandık!" diye zıplıyoruz olduğumuz yerde. Ben evde, onlar Cannes'da, dergi ekibi ofiste. Arkadaşlar telefon üzerine telefon yağdırıyor. Söylesiden dolayı olsa gerek, burada şimdilik tebrikleri ben kabul ediyorum. Şaka bir yana, yüreklerimizi dışlarımızla çiğnediğimiz günler geçiriyoruz ve bu ödül, *Nuri Bilge*'nin Cannes'da kazandığı büyük ödül, onun yüzünü, bizim kalplerimizi aydınlatıyor. *Bilge* adam ödülünü geçen yıl kaybettiğimiz gençlere ve Soma'daki kayıplarımıza adıyor. Bu ülke senin gibi "adam" adamları kolay yetiştirmiyor *Nuri Bilge*... Tanrı seni korusun ve sağ omzunu dayadığın Ebru'ya da tebrikler... Dayanışmanın hayretle izlendiği günümüz ülkesinde, bravo *Ceylan* çiftine!